

mar-lo (a un pal), lligar-l'hi'. Sense apartar-nos de la idea de Jud, reconec que hi pot haver un nucli de veritat en la dels qui preferien partir de COACTUS, COACTARE. Quan en la llengua veïnegem dos mots tan pròxims de sons i de significats conciliables com aquest i CAPTARE, el parlar vulgar no pot tancar l'entrada a accions i torbacions mútues en molts detalls. Si la PT d'aquest es presta millor a explicar la manca de *jt* en COACTARE > *acotar*, també el significat d'aquest acaba de justificar certes evolucions de sentit en l'altre.

DERIV.: *Acatament* [S. XVII, Bruniquer, DTo., pseudo-Boades]: «lo dia de Corpus se guarneix un altar a la plaça --- los que porten les banderes fan l'*acatament*: lo qui la sosté pel pal la manté ferma de cara a l'altar, y los altres dos avancen de manera que quan s'ajegui la bandera ---», Porcioles, *Vall d'Ager*, p. 19, on veiem materialment com la idea del cast. *acatar* és inseparable de la del ross. *acatar* 'ajupir'. *Acatiar*, Ribes, 'amoinar' no ve d'ací (*AlcM*) sinó del vulgarisme *encatiar* < *inquieter*.

CPT.: *Cateminant* en JRoig, *Spill*, 2853, no pot venir de *catecumen* (Chabàs, *AlcM*), que no justificaria la *i* ni l'eliminació de *-cu-*, ni el sentit, ni fóra adequat al to popular i irònic del passatge; probablement de *fer cata e mina*, parasintètic a base de dos sinònims (*fer cata i fer mina*, cercar en el sòl aigües o minerals) en el sentit d'"escorcollar amb la mirada", etc.; d'ací, i recolzant-ho en el jurament renegaire *cap-de-Déu* (*capde* ---), l'exclamació valenciana *captemins* (cf. *cap-tecreu*, S. XVIII, *DAG*).

¹ Dos més de *a hora captada* en textos del S. xv en *DAG*; però ací s'ha posat per error *se capté* (del verb *captenir*) en Jaume I. — ² La forma o grafia *captiu* apareix només esporàdicament en algun text dels Ss. xv-xviii, però restà poc usada fins al XIX: el *DTo.* en el XVII i fins Belv. (1803) encara no en té d'altra que *catiu*, i Lab. 1839 encara li dóna preferència. En canvi la *p* es troba ja molt des del S. XIII, en alguns dels derivats, especialment *captivitat* [Llull], *captiveri*, *captivar*. — ³ Però rebutgem la idea de Bartoli d'una ultracorreció occitana de l'italià PT > TT (a causa del resultat italià de la *-ct-*: *KJRPb.* XII, i, 126n.). L'italià comptava poc a la resta de la Romània abans del S. XIV, i no són coses aquestes per passar d'una llengua a la seva germana veïna.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *captatge*, *acapte*, *capta*, *acaptiri*, *captiri*, *captació*, *captador*, *captaire*, *captor*, *captura*, *capturar*, *capció*, *captional*, *capciós*, *capciositat*, *recaptar*, *recapte*, *arrecaptar*, *captiu* (*catiu*, *cattiu*), *captivar* (*cativar*), *encativar*, *captivació*, *captivitat* (*cativitat*), *ca(p)livea*, *captivança*, *captiveri* (*cativeri*), *captivatge*, *captivera*, *cativanes* o *escativanes*, *acatar*, *acatar-se*, *catar*, *acatament*, *acatiar*, *cateminant*, *captemins*, *captecreu*.

Captecreu, *captemins*, V. *cateminant* (CAPTAR) *Captinença*, *-ner*, *capteniment*, *captenir*, *capteny*, *cap-*

tinença, V. *tenir* *Captiri*, *captiu*, *captivar*, *captiveri*, *captivitat*, V. *captar* *Captrençar*, *-cat*, V. *cap* *Captura*, *capturar*, V. *captar* *Capuló*, V. *capolar* *Capull*, *capulla*, *capús*, *caput*, *caputx*, *caputxa*, *caputxet*, *caputxi*, *caputxina*, *caputxo*, V. *capa* *Capverd*, *capverjo*, *capvesprada*, *capvespra*, *capvespre*, V. *cap* *Capviu*, *capviva*, V. *cap* *Capvuitada*, V. *vuit* *Capxeribote*, *-oto*, *capxerigany*, *capxibo*, V. *capsigrany*

CAQUÈXIA, pres del ll. *cachexia* i aquest del grec *καχεξία* 'mala constitució física', compost de *καχός* 'dolent, mal' i *ἔχω* 'jo em trobo'. □ 1.ª doc.: 1460. «Parlítica / tens, de perea: / tals discrasies, / e *chachexies*, / langós agudes, / poràs curar / si vols cercar / --- la medicina, / vera, divina», JRoig (*Spill*, v. 12120, ed. B, de 1561; el ms. malament *chachachies*).

DERIV.: *Caquèctic* [NOLLER].

CAQUI, com a adj. de color ve d'una llengua de la Índia; com a nom de fruit, del Japó, veg. *DCEC* I, 661. □ 1.ª doc.: S. XX.

CAR I, m., 'de les dues peces que componen l'antena de les embarcacions, la inferior, que mira a proa', del b. gr. *κάριον*, id., que sembla ser alteració del gr. *κάρπα* 'banya', 'antena'. □ 1.ª doc.: 1467 (*DAG*).

L'altra part de l'antena és la pena. En general es pronuncia avui *kár*, vulgarment *kárit*, pertot (St. Pol de Mar, l'Escala, Mallorca), si bé alguna vegada se sent *ká* en certes frases: *aná ka le rōda*, St. Pol, 1936, 'dirigir el car i antena de dret, de popa a proa'; i en algunes parts de Mallorca aquesta és la pronúncia general: a Portopetret (Felanitx) sento *as ká i la pēna* (1964) i *AlcM* ho recull així a Lluçmajor, mentre que a Palma, Manacor i Menorca *kár*. Notable, doncs, que diguin *la* amb *pena* però *es* amb *car*. No és menys antic el genov. *caro* [S. XIII] (italianitzat en *carro*), i d'aquest o del català és degué manllevar el fr. *car*, ja documentat el 1246; veg. Jal, 415b; Vidos, *Parole Marin.*, 299-302 (cf. Tuttle, *ASNSL* cxxxiii, 167; Bruch, ib. cxliv, 103; Kahane, *Byz.-Ngr. Jahrb.* xv, 97). Del català són segurament manlleus el cast. *car* (1611, algun cop *caro* en el S. XVI; però murc. *car*, Ga. Soriano, s. v. *inchinia*), i el port. *caro*, que ja apareix a princ. S. XVI en Gil Vicente, *Barca do Inferno*, v. 2 (cf. CMichaëlis, *Notas Vicentinas*, 61, n. 56; A. Lopes de Mendonça, *Bol.* 2.ª Cl., *Acad. Sci. Lisboa* VI, 270ss.). El b. gr. *κάριον*, que no apareix fins al S. X i c. 1300, és una alteració mal explicada del grec clàssic *κάρπα* 'banya', també usat figuradament en el sentit d'"antena".

CPT.: +*Carpēna* sembla que s'usi un compost amb *pena*, *carpena* per 'antena' en alguns ports: «a Vinaròs --- vengà a fer dibuixos En Moll de totes les coses de la barca --- lo terrible era el sol que queia, sense una pentola d'aire, ni cap ombra més que els arbres i *carpenes* de les barques veïnes» (diari d'AMAlcover, 1921, *BDLC* XII, 282; sense confirmació); a l'*AlcM*